

ÅRSBERÄTTELSE
2017

**Kulturen om något
är framtidsforskning,
känslspröt inför
ett bättre liv.**

Juha Hurme
författare, teaterregissör

INNEHÅLL

Vi är Kopiosto	2
Höjdpunkterna under 2017	2
VD:s översikt: Förberedelser inför förändringar	4
Det här är Kopiosto	6
Verksamhetsmiljön: Konkurrensen om rättigheterna och innehållsanvändarna blir allt hårdare	8
För det kreativa arbetet	10
Produkterna utvecklas enligt kundernas behov	12
Avräkningar och bidrag: 35 miljoner euro i upphovsrättsersättningar	14
AVEK: Medvind för den audiovisuella kulturen	16
Undersökningar en hörnsten i verksamheten	18
Organisation och medlemsorganisationer	20
Ekonomi: De totala intäkterna ökade något	22

Höjdpunkterna under 2017

Vi är Kopiosto

Kopiosto är den upphovsrättsorganisation som i störst omfattning representerar den kreativa branschen: genom våra 45 medlemsorganisationer företräder vi omkring 50 000 upphovsmän och förläggare inom branschen samt utövande konstnärer. Vi möjliggör smidig och ansvarsfull användning av publikationer och audiovisuellt material som skyddas av upphovsrätten och säkerställer att yrkesverksamma inom branschen får de ersättningar de har rätt till för användningen av deras verk. Bland våra kunder finns läroanstalter, företag och offentlig förvaltning.

Kopiosto grundades 1978 och är en ideell förening som drivs utan vinstsyfte. I enlighet med våra värderingar verkar vi öppet, tillsammans och modigt till gagn för det kreativa arbetet.

Användningsmöjligheterna för verk blir mer mångsidiga

Vi utvidgade kopieringsavtalet för kommuner så att avtalen även omfattar digitalisering av tidningsmaterial för intern användning inom kommunen. Utöver fotokopieringslicenserna erbjöd vi alla våra cirka 3 000 företagskunder digitaliseringslicenser för tidningsmaterial avsett för intern information. För första gången erbjöd vi även licenser för kopiering och användning av kopior inom småbarnspedagogik.

Öppna digitala tidningsarkiv för prenumeranter och medborgare

Ett avtal som slutits med Nationalbiblioteket tillåter att alla tidningar som utkommit i Finland till och med 1929 kan publiceras på webbplatsen. Också tidningsförläggare kan nu öppna upp arkiv med sina egna gamla publikationer i digital form att användas av prenumeranterna. Det första dylika avtalet slöts med Helsingin Sanomat.

➔ digi.kansalliskirjasto.fi

➔ hs.fi/aikakone

Upphovsrättsutbildning och undervisningsmaterial

Vi kompletterade det spelplanliknande upphovsrättsmaterialet i Kopiraittila skola, avsett för läroinrättningar på andra stadiet och inom lärarutbildningen. Under 2017 hade Kopiraittila skola 126 000 besökare. Vi erbjöd dessutom alla kommuner utbildning i upphovsrätt som ett led i fortbildningen av tutorlärare, avsedd som stöd för den digitala undervisningen.

➔ www.kopiraittila.fi

Mer läsning för barn

Inom ramen för projektet Läsklanen donerar vi tillsammans med Finska Kulturfonden två miljoner euro till främjande av barns läsande. Hösten 2017 inleddes under projektets första skede en tävling för utvecklingen av skolbibliotek. Projektet Läsklanen fortsätter fram till hösten 2018, då ett bokpaket doneras till alla Finlands lågstadie- och enhetsskolor.

➔ www.lukuklaani.fi/sv/hem

Gratulationer till prisbelönta aktörer inom den kreativa branschen

Många av de pris som våra medlemsorganisationer delar ut finansieras med insamlade upphovsrättsavgifter. Till dessa hör bland annat Warelius, Topelius, Mikael Agricola, Årets vetenskapsjournalist, Rudolf Koivu, Kritikens Sporrar samt Finlandiapriset.

Musiker Maija Kauhanen fick årets 2017 Kritikens Sporrar -priset. Enligt juryn importerar Kauhanen folkmusiken till nutiden och skapar nytt utan att överge kärnan av traditionen.

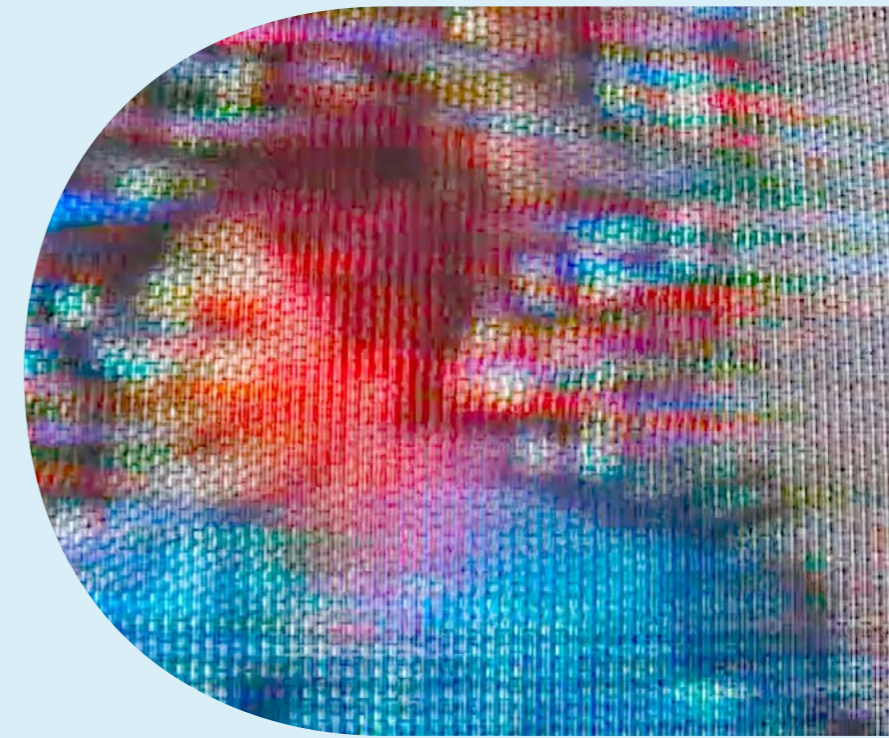

BILD UR KARI YLI-ANNALAS VERK WARS DURING LIFETIME 2: "RESOURCES, BUILDINGS, DUTIES", 2008

AVEK 30 år

Centralen för audiovisuell kultur AVEK grundades i anslutning till Kopiosto år 1987. AVEK:s 30-årsjubileum firades med en serie kortfilmer och dokumentärer där verk som AVEK understött under åren presenterades. Under jubileumsevenemanget delade vi ut ett AVEK-pris på 15 000 euro som gick till bildkonstnären Kari Yli-Annala.

Effektivare tjänst med nya system

För att göra vår verksamhet effektivare och bättre betjäna våra kunder på nätet har vi satsat på nya e-tjänster. AVEK:s nya söksystem samt Kopiostos tjänst för ersättningar för utlåning, Lainauskorvauspalvelu, och ärendehantering för audiovisuella upphovsmän öppnades 2017. Den uppdaterade licensbutiken lanserades i början av 2018.

Interaktiva färdigheter för personalen

För att utveckla våra verksamhetsområden fick varje Kopiostomedarbetare i följd respons på sina kollegors färdigheter att interagera på arbetsplatsen och i enlighet med våra värderingar. Responsen lämnades in på 270°-enkäten.

Luova100

Vårt projekt för att fira det 100-åriga Finland, Luova100, förde fram de kreativa branschernas mångfald genom att presentera en stor skara upphovsmän och yrken inom branschen. Förhoppningsvis bidrar det ställningstagande vi sammanställt över upphovsmännens önskemål till att utveckla branschen och göra den alltmer livskraftig.

➔ www.luova100.fi

FOTO: ANTTI KOKKOLA

Förberedelser inför förändringar

2017 var ett gott och framgångsrikt år för oss.

Vårt år förlöpte väl och präglades av förberedelserna inför det som komma skall, både på sikt och inom en närmare framtid. Förändringarna i hur medierna används påverkar vår verksamhet direkt.

Licensintäkterna steg till nästan 50 miljoner euro, till stor del tack vare den framgångsrika licensieringen av audiovisuellt material. Licensieringen av fotokopierings- och digitalt material utvecklades positivt, men intäkterna steg mer modest.

En skuggsida i fråga om ersättningarna till rättighetsinnehavarna är läget i fråga om nätlagringstjänster. De inhemska AV-producenternas och upphovsmännens uppfattningar om fördelningen av ersättningarna står mycket långt ifrån varandra. Efter förlikningen försöker vi nu uppnå samförstånd med den organisation som företräder producenterna.

I övrigt förlöpte ersättningsverksamheten väl tack vare det nya avräknings-systemet som togs i bruk 2016.

I slutet av året förberedde vi oss på en rättegång om vidareändring av inhemska tv-kanaler i kabelnät, vilket enligt vår uppfattning borde ha varit licensierat redan i många år, även om vi inte kommit längre än till diskussioner med operatörerna. Sådan licensiering skulle innebära betydande intäkter varje år. Rättegången syftar till ett förhandsavgörande och målet gjordes anhängigt i början av 2018.

Europeiska unionen bereder ett förslag till direktiv om upphovsrätt på den digitala inre marknaden. Därför har vi bedrivit omfattande berednings- och intressebevakningsarbete både i Finland och i Bryssel.

MEDIEANVÄNDNINGEN FÖRÄNDRAR VÅRT UTBUD

Under året initierade vi kartläggningen av vår verksamhetsomgivning med en rapport sammanställd av Ramboll. Därefter befullmäktigades Kopiostos anställda att var och en följa med det egna förändringsområde som identifierats i rapporten.

Att aktivt observera verksamhetsmiljön är en förutsättning för att vi ska kunna gestalta utbudet på våra licensieringsområden enligt kundernas föränderliga behov.

Redan länge har man kunnat iakta att medieanvändningen i allt högre grad gäller visuella uttryckssätt, särskilt rörliga bilder. Detta inverkar på vilka licenser man förväntar sig av oss.

Det här kan i sin tur innebära ändringar i upphovsrättslagen och därigenom för vår verksamhet. Vi väntar på att lagstiftaren ska revidera och uppdatera bestämmelserna om avtalslicens.

Förändringen i verksamhetsmiljön innebär också ett brytningskede för förhållandet mellan audiovisuella producenter och upphovsmän. Producenterna har börjat kräva enskilda upphovsmän på de rättigheter

som förvaltas gemensamt i Kopiosto. För de upphovsmän vi representerar är modellen med en centraliserad förvaltning mer effektiv – man vill inte att rättigheterna fördelas på många aktörer.

Uppföljningen av verksamhetsmiljön hjälper oss att gestalta de långsiktiga effekterna av den tekniska omvälvningen. Vi försöker bland annat greppa innebörden av blockkedjor, artificiell intelligens och robotteknik för vår verksamhet.

EVENEMANG UNDER 2017 OCH FRAMÅTBlickANDE

Läroplanerna som trädde i kraft 2016 och 2017 betonar trygga nätverksmiljöer, vilket väsentligen kopplar till frågor om upphovsrätt. Vi erbjuder kommuner och skolor utbildning kring detta och ordnade nästan hundra evenemang runtom i Finland.

Projektet Luova100 var ett viktigt sätt för oss att fira Finlands jubileumsår och lyfta fram den kreativa branschens aktörer och ekonomiska betydelse. Cirka sju procent av vår bruttonationalprodukt kommer från den kreativa ekonomins delområden och betydelsen bedöms tillta. Samtidigt kunde vi genom projektet berätta om den nytta upphovsrättslagen ger upphov till.

Vi lyckades ge projektet mycket synlighet i de sociala medierna och under olika evenemang, såsom Finlandsarenan.

Utvecklingen torde fortsätta 2018 i en måttfullt positiv riktning. Inga stora omvälvningar är i sikte såvida ingen lösning på frågan om vidareändring överraskande skulle nås utanför rätten. Det är dock inte sannolikt att så sker.

Mitt varma tack till hela personalen för året som gått. Med ett så kunnigt och insatt team ser jag med tillförsikt på framtiden.

Valtteri Niiranen
verkställande direktör

För skapande arbete

Det kreativa arbetets
upphovsmän, förläggare
och utövande konstnärer
– 45 medlemsorganisationer

Vi skyddar det
skapande arbetet och dess
upphovsmän. Vi säkerställer
att yrkesverksamma inom
den kreativa branschen får
de ersättningar de har rätt
till för användningen
av deras verk.

50 000

upphovsmän inom den kreativa branschen gett mandat

6

olika licensprodukter*

Kopiosto

45 M€

för upphovsmän inom kreativa branschen

49 M€

i upphovsrättsersättningar

Vi möjliggör
ansvarsfull användning
av publikationer och
audiovisuella verk
som omfattas av
upphovsrätten

Kunder:
läroanstalter,
företag, staten,
kommuner
och kyrkor

Användare:
lärare, anställda,
var och en av oss

Den kreativa branschens upphovsmän:
filmmakare, fotografer, författare,
förläggare, grafiker, illustratörer,
journalister, kritiker, musiker, radio- och
tv-kommentatorer, regissörer, serieskapare,
skådespelare, textförfattare, tonsättare,
översättare m.fl.

Vi bedriver
samhälleligt
påverkningsarbete
och försvarar
upphovsrätten.

Vi undersöker
användningen
av olika verk
och skapar nya
licenslösningar.

*Våra licensprodukter:

- kopiering av publikationer för undervisning, i företag och inom offentlig förvaltning
- nätlagringstjänster för tv-program
- vidaresändning av tv-kanaler
- användning av tv-program i undervisningen
- användning av tv- och radio-program i bibliotek och institutioner
- användning av gammalt tidningsmaterial

Konkurrensen om rättigheterna och innehållsanvändarna blir allt hårdare

Vår förändrade verksamhetsmiljö beror främst på teknologin och förändringen i kundbeteendet. Nya lösningar kommer i framtiden att förändra hur man använder material och avtalar om användningen.

Även om verksamhetsmiljön för användningen av upphovsrättsskyddat material förändras i takt med den omgivande världens ofta snabba förändringar, krävs även i fortsättningen sådana aktörer som Kopiosto och kollektiv förvaltning av upphovsrätt.

Samtidigt har den branschinterna konkurrensen om rättigheterna hårdnat, och kundernas krav ökar på service vid en enda kontaktpunkt, det vill säga att licenser beviljas i en och samma tjänst.

TEKNIKEN BÄR I OLIKA RIKTNINGAR

Den kollektiva förvaltningen kan minska eftersom konsumenter och andra användare står närmare upphovsrättsinnehavarna än tidigare. Sådana tekniker som blockkedjor kan göra att avtal sluts direkt med rättsinnehavaren.

Den tekniska utvecklingen inverkar också på andra sätt på vår verksamhet. Innehåll som omfattas av upphovsrätten används i allt högre grad i olika kanaler vid olika tidpunkter och det linjära, traditionella tv-tittandet minskar även bland andra än ungdomar.

Distributionsbolagens roll förändras när deras utbud av tjänster och produkter blir brokiga-

re. Det blir också svårare att skilja mellan olika typer av innehåll: är interaktiva, rörliga bilder filmer, spel eller något annat? Olika innehåll kan få olikartad upphovsrättslig behandling.

Teoretiskt sett ökar den tekniska utvecklingen avtalet om upphovsrätt, vilket ger oss allt fler affärsmöjligheter. Intäkterna fragmenteras alltmer men det finns fler inkomstkällor än tidigare.

Å andra sidan förväntar sig folk, i delnings-ekonomisk anda, att de ska få gratis tillgång till innehåll. En utmaning är då hur man ska kunna göra sig förtjänst på innehåll och tjänster. De kommersiella medierna borde därför finna nya intäktssmodeller.

REGLERING FÖR TILLVÄXTBRANSCHEN

De kreativa branschernas och ekonomins roll blir större i framtiden. De ger upphov till arbetsplatser, exportmöjligheter och konkurrenskraft som anses vara politiskt viktiga. Ändå stöder inte de kulturpolitiska tänkesätten ännu det kreativa arbetets ställning inom näringslivet fullt ut.

Regleringen i Europa är relativt strikt men gäller aktörer på det traditionella

verksamhetsfältet samtidigt som konsumtionen har flyttat över till nätet. Hur alla som verkar i branschen ska fås att omfattas av samma regler är under betänkande. Detta sker inom ramen för Europeiska unionens direktiv om upphovsrätt på den digitala inre marknaden, vilket är under beredning.

I början av 2017 trädde lagen om kollektiv förvaltning av upphovsrätt i kraft med syftet att främja transparens och god förvaltningssed på området.

Vår verksamhet uppfyller redan till stora delar lagens krav, men somliga ändringar har införts exempelvis i fråga om reglerna, villkoren för medlemskap, de allmänna principerna för avräkningar, placeringsprinciperna och kategorierna av förvaldade rättigheter. Ändringarna gjordes vid vårmötet i april 2017. ●

Kreativt arbete gagnar alla

”Kopiostos verksamhet går hand i hand med den tekniska utvecklingen”, konstaterar förvaltningsdirektör **Pirjo Tuunanen**, som går i pension hösten 2018. Till huset kom hon i början av 1990-talet.

Sedan 1990-talet har Finland återhämtat sig efter den ekonomiska recessionen, anslutit sig till EU och tagit euron i bruk. Den tekniska utvecklingen går allt snabbare framåt och förändrar verksamheten på många sätt.

Kopiostos ekonomiska utmaning i nuläget är att skapa nya former av effektivitet och transparens genom systemutveckling, så att kärnprocesserna kan administreras på ett genomgripande plan alltifrån uppbörden av ersättningsintäkter till avräkning till rättighetsinnehavarna.

Källorna till Kopiostos intäkter förändras när de traditionella lagrings-

formerna avtar i betydelse. Därför måste Kopiosto vara uppmärksam och gå i bränschen för utvecklandet av nya lösningar. Så kan nya områden erövrats, liknande licensieringen av nätlagringstjänster.

Förändringarna på marknaden kan förutses bland annat genom att personalens kunskande utvecklas. År 2017 utfördes enkäten 270° och utifrån svaren utarbetades en utvecklingsplan för varje medarbetare. Arbetet fortsätter under 2018.

Pirjo hoppas att Kopiosto även i fortsättningen förblir kraftfullt och gör ett gott jobb för den kreativa branschen samt satsar på personalens kompetens och arbetstrivsel.

”Det kreativa arbetet är mångstämmigt och mångkulturellt, och i slutändan gör det oss alla gott.”

Luova100 ger uttryck för det kreativa arbetets mångfald

Vid årsskiftet upphörde projektet Luova100, som vi jobbat med i ett och ett halvt år. Projektet berättar om det skapande arbetets innebörd för såväl upphovsmän som hela samhället.

Vårt Luova100-projekt var en hyllning till det hundraåriga Finland och syftade till att lyfta fram den kreativa branschen och upphovsrätten, uppmuntra unga att söka sig till branschen och göra branschfolkets röst hörd. Samtidigt ville vi berätta om innebörden av det skapande arbetet för Finlands språk, kultur, ekonomi och sysselsättning.

En bred skara aktörer inom den kreativa branschen, Kopiostos medlemsorganisationer och mångahanda samarbetspartner genomförde projektet.

EN BERÄTTELSE LIK SITT UPPHOV

Inom ramen för det framåtblickande projektet presenterades en bred uppsättning aktörer inom de kreativa branscherna. Dess mål var att öka yrkes stoltheten hos och samarbetet mellan branschernas representanter.

Som ett led i projektet insamlades även branschfolkets önskemål för Finland och tankar kring hur de kreativa branscherna kunde agera stödpelare för Finlands språk och kultur även de kommande 100 åren. Berättelserna förtäljer hur berättarna hamnat i branschen, hur deras arbete ser ut och hur de ser på branschens framtid. Luova100 lyfter fram branschens mångsidighet, mångfald och kontinuerliga förändring.

De material som producerades under projektet finns på luova100.fi. De kan bland annat användas för undervisningsändamål. ●

FOTO UR LUOVA100-VIDEON, DIR. SEBASTIAN VISA

Att skapa ljudvärldar

Ljudet av stegen från en animerad hamster som pilar omkring i rutan skapar filmens ljudvärld. **Salla Hämmäläinen** är ett av de proffs inom ljud-design som skapar sådana.

”På grund av min bakgrund inom musiken stod mig ljuddesignen närmast av filmbranschens olika områden. Jag hade också en lärare vars entusiasm smittade av sig på mig”, erinrar sig Salla.

Hon har arbetat mycket med animation men också skapat ljudvärldar för tv-program och spel. Dessutom gjorde hon manus för, regisserade och producerade filmen *Metsänpeitto* som sitt slutarbete.

Hon anser upphovsrättssystemet vara ett effektivt medel för att omvandla intellektuellt kapital till ekonomiskt kapital. AVEK:s betydelse för processen med att producera en egen film blev tydlig.

”Det är väldigt viktigt att uphovsmännen kan ansöka om stipendier från flera håll. AVEK för med sig mångfald till de konstnärliga uttrycksformerna i Finland.”

År 2017 deltog Salla i projektet Luova100 genom att berätta om sitt eget arbete. Hon anser att projektet var värdefullt i att det förde fram det konstnärliga arbetet och dess innebörd.

”Konstnärligt arbete borde inte uppfattas endast som en utgiftspost och de kreativa branscherna kan inte vara helt marknadsdrivna. Min uppfattning är att Luova100 ökat förståelsen kring det här bland allmänheten och hos beslutsfattare.”

Produkterna utvecklas enligt kundernas behov

På grund av vår mångfaldiga kundkrets och de snabba tekniska framstegen måste vi kontinuerligt följa med våra kunders behov och ta fram nya lösningar.

Kopiosto beviljar licenser för kopiering och digital användning av upphovsrättsligt skyddade publikationer och olika användningar av audiovisuella verk. Bland våra kunder finns bland annat läroinrättningar, staten, kommuner, religiösa samfund, företag och andra kollektiv.

Vi beviljar läroinrättningar licenser som tillåter att publikationer och verk på nätet används inom undervisningen genom kopiering, lagring av tv-program på Yles kanaler och MTV3 samt presentation av inhemskt material från Yle Arenan och Arkivet inom ramen för undervisning. Licenser för inspelning av tv-program beviljar vi tillsammans med producenterna och sändarföretagen.

Vi beviljar företag, samfund och offentlig förvaltning licenser för kopiering för internt bruk. Mätt i ersättningsintäkter är operatörerna vår största företagskundgrupp. Dessa licensieras för vidaresändning av utländska tv-kanaler. Med en licens för nätlagringstjänst får operatören erbjuda konsumenterna lagringstjänster för tv-program på nätet så att de kan spela in tv-program för eget bruk för en bestämd tid.

KONTINUERLIG PRODUKTUTVECKLING

Användningen av Kopiostos produkter har redan en tid antytt att kopieringstekniken förändras. I praktiken betyder det att fotokopieringen och inspelningen av tv-program har minskat. I undervisningen delas material ut på elektroniska inlärningsplattformar där man utnyttjar olika digitala material. Tv-program ses allt oftare via tjänster för direktuppspelning.

Ändringarna ökar trycket på vår produktutveckling. Ny teknik möjliggör mångsidigare materialanvändning i nya distributionskanaler. Också dessa nya användningssätt tarvar nya licensmodeller.

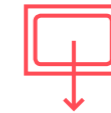
För att hålla oss uppdaterade och kunna svara på våra kunders behov, undersöker vi kundernas medieanvändning och följer med den kundrespons vi får.

De behov som framkommer behandlas i Kopiostos arbetsgrupper, indelade enligt ämnesområde, där rättighetsinnehavarna företräds av experter inom respektive område. Arbetsgruppen utreder hur man kan bemöta kundernas behov och bereder vid behov licensvillkor för nya licensieringsprodukter.

Kopiostos licensprodukter

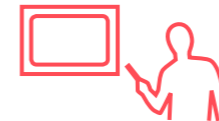
Kopiering av publikationer för undervisning, i företag och inom offentlig förvaltning

Nätlagringstjänster för tv-program

Vidaresändning av tv-kanaler

Användning av tv-program i undervisningen

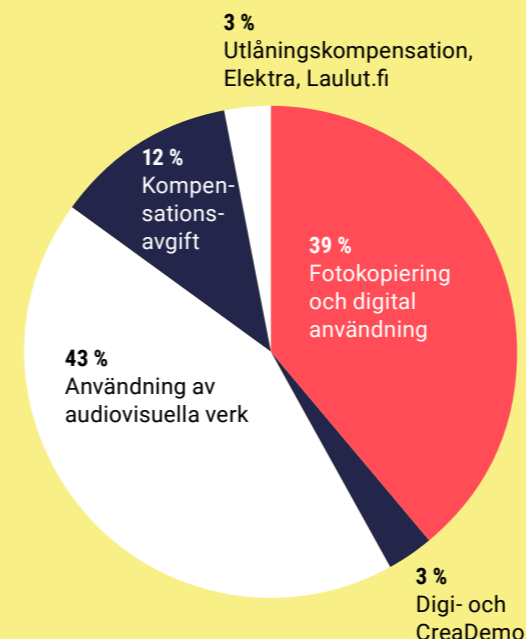

Användning av tv- och radioprogram i bibliotek och institutioner

Användning av gammalt tidningsmaterial

Fördelningen av ersättningsintäkter 2017

Ett exempel på detta utvecklingsarbete den senaste tiden var kopieringslicenserna för småbarnpedagogik. Enligt den utredning vi gjorde hösten 2016 kopierades material inom småbarnspedagogik för sådana ändamål som kommunernas kopieringslicenser inte omfattade. Finlands Kommunförbund och Kopiosto avtalade därför om ny licensieringspraxis.

Det långsiktiga arbetet är ett gott exempel på utvecklingen av licenserna för digitalt material som används inom undervisningen. Vi har intensivt följt med hur undervisningen utvecklas och skapat nya licenslösningar för läroanstalterna enligt de förändrade behoven.

ARKIVEN ÖPPNAS

En ny produkt 2017 var arkivlicensen för tidningsförläggare. Med den här licensen kan förläggarna dra nytta av gammalt arkivmaterial – digitalisera sitt gamla pappersarkiv och förmedla de digitala verken på nätet. Nu kan tidningarna lägga fram sitt gamla material exempelvis för sina prenumeranter. ●

35 miljoner euro i upphovsrättsersättningar

Vi avräknade år 2017 totalt drygt 31 miljoner euro i upphovsrättsersättningar till utövande konstnärer, upphovsmän och förläggare. Ersättningar avräknades till rättighetsinnehavarna både personligen och via organisationer som representerar dem.

Ersättningarna som vi avräknade samlades in genom användningslicenser för audiovisuella verk och kopieringslicenser för publikationer. Därutöver avräknar Kopiosto ersättningar för privat kopiering, dvs. kompensationsavgifter, till AV-upphovsmän och utlåningsersättningar till bildupphovsmän. Ersättningarna som samlats in för kopiering av utländska publikationer avräknar Kopiosto till de utländska partner med vilka man ingått ömsesidighetsavtal.

Vår medlemsorganisationer delar ut de ersättningar de får från Kopiosto till sina medlemmar, i form av stipendier och direkta ersättningar eller genom att på andra sätt ordna tjänster som gagnar upphovsmän och förläggare. Organisationerna finansierar också många pris för kreativt arbete med kopieringsersättningarna.

AVEK:S STÖD FÖR INHEMSK AUDIOVISUELL KULTUR

Centralen för audiovisuell mediekultur AVEK, som verkar i anslutning till Kopiosto, delade år 2017 ut över 3,6 miljoner euro till den inhemska audiovisuella kulturen. AVEK:s medel härstammar huvudsakligen från kompensationsavgifterna för privat kopiering. Dessutom beviljar AVEK bidrag till den kreativa branschen ur de DigiDemo-, CreaDemo- och StepDemo-anslag som undervisnings- och kulturministeriet anvisar. ●

KOPIOSTOS ÅR 2017

Ersättningar till rättighetsinnehavare och stöd för audiovisuell kultur

- ➔ Ersättningar för audiovisuella verk till upphovsmän, utövande artister och sändarföretag: 15 miljoner euro
- ➔ Kopieringsersättningar till upphovsmän och förläggare: 14,5 miljoner euro
- ➔ Utlåningsersättningar till bildupphovsmän: 1,4 miljoner euro
- ➔ Kopieringsersättningar till utländska partner med vilka man ingått ömsesidighetsavtal: 0,5 miljoner euro
- ➔ Stöd för inhemska audiovisuell kultur: 3,6 miljoner euro (AVEK)

Utan kultur går det illa

Juha Hurme som vann Finlandiapriset för sin bok *Niemi* bryr sig inte mycket om priset.

”Jag har också skrivit fyra andra lika bra böcker som inte prisbelönats. Det har inte betytt något. Enligt omvänd logik betyder inte heller det pris jag fick nu något och syns inte alls i mitt liv”, konstaterar Juha.

Niemi berättar om tusentals eller rentav miljardtals år. Med inspiration av den folkdiktningens historia och de mångtusenåriga dikter som ingick i boken föddes pjäsen *Lemminkäinen*, ett *originalmanuskript* som alltså bygger på den publicerade boken.

För Juha är teater och allt det som ingår i att göra teater samma jobb, oavsett om han skriver ett originalmanuskript eller dramatiserar en befintlig text. Regisserande bygger i grund och botten alltid på hur man förstår texten.

”Det kreativa arbetet mår inte dåligt även om kulturpolitiken de senaste årtiondena har varit njugg. Den stora frågan är ändå hurvida publiken vill ha konst – anses den nödvändig? Många skulle svara nej i dag.”

”I min mening är kulturen – konsten och vetenskapen – allt. De om något är framtidsforskning, känslspröt inför ett bättre liv. Om vi förstör dem går det illa för oss.”

FOTO: STEFAN BREMER

Medvind för den audiovisuella kulturen

Det goda ekonomiska läget har visat sig i form av mångsidigt stöd för den audiovisuella kulturen. Under verksamhetsperioden fokuserade vi kraftigt på stöd för dokumentärer och mediakonst.

Centralen för audiovisuell kultur AVEK, som verkar i anslutning till Kopiosto, stöder den inhemska audiovisuella kulturen med upphovsrättsmedel.

År 2017 fattade vi beslut om att stöpa om AVEK:s verksamhetsperiod till kalenderår. Den period som inleddes i juli 2016 löpte undantagsvis fram till slutet av 2017.

Perioden var ekonomiskt positiv för oss. Under den förlängda verksamhetsperioden hade vi 5,7 miljoner euro till vårt förfogande för främjande av audiovisuell kultur. Av dessa överförs cirka 1,5 miljoner på år 2018.

DEN AUDIOVISUELLA KULTUREN UNDERSTÖDDES MED 3,6 MILJONER

Under slutet av verksamhetsperioden, under kalenderåret 2017, delade vi ut olika stöd till en omfattning av 3,6 miljoner euro. Bland de olika understödsformerna var andelen stöd för manuskript och produktion klart störst. Övriga understödda verksamheter var kulturexport, fortbildning och festivalarrangemang.

Summan innefattar även Demo-stöden som baserar sig på de bidrag undervisnings- och kulturministeriet beviljat. CreaDemo används till stöd för produkt- och serviceinnovationer, DigiDemo för utvecklingen av nya berättarformer och den nya StepDemo för att stödja ungas deltagande, särskilt i fråga om spel och musik.

Dessutom beviljade vi understöd till enskilda projekt, varav ett av de mest betydande var arbetet för dokumentarismens verkkningsfullhet, vilket inleddes i december 2016. Målet med projektet är att utveckla dokumentärfilmens

samhälleliga verkan och öka diskussionen om dokumentärernas teman. Arbetet fortsätter under 2018.

Sammanlagt behandlade vi 1 073 ansökningar under 2017.

DEN STÖRSTA FRÄMJAREN AV MEDIAKONST

Vår ställning som Finlands största främjare av mediakonst befästes i stödet Mediarata. Undervisnings- och kulturministeriet beviljade ett belopp på 200 000 euro för att stärka produktionsstrukturerna för mediakonsten och förbättra verksamhetsförutsättningarna för mediakonstproducenter och -produktionsbolag.

AVEK beviljar även ett årligt pris för mediakonst. År 2017 gick priset till **Kari Yli-Annala** som följsamt rör sig över genregränserna, flitigt lånar av andra medier och gör hänvisningar till skriftliga verk, filosofi och politiska fenomen.

HÄNT UNDER PERIODEN

Våren 2017 övergick vi till ett elektroniskt ansökningsförfarande för produktionsstödet och förnyade ansökningspraxis för utbildningsstipendierna.

Också AVEK:s 30-årsfest inföll under verksamhetsperioden i september 2017. Utöver festligheterna gjorde vi, för att fira jubileumsåret, i samarbete med Nationella audiovisuella institutet en jubileumsserie i tio delar om de kortfilmer, dokumentärer och animationer samt mediakonstverk som AVEK stött. Serien presenterades i september–oktober 2017.

AVEK:s verksamhetsberättelse för perioden 2016–2017 kan läsas på www.kopiosto.fi/avek. ●

FOTO: JANINA DARIA WITKOWSKI

Käpphästar lär ut respekt

Selma Vilhunen fann temat för sin film *Hobbyhorse Revolution* i videor som spelats in i Uleåborgs tävlingar i banhoppning till käpphäst.

”Jag tyckte det var fint att tonåringarna gav sig så totalt hän åt sin fantasivärld. De vågade vara förvillande frimodiga”, säger Selma.

Filmen har fått Jussi-priset för bästa dokumentärfilm och följer med tre unga vars liv förändrats genom käpphästhobbyn och som vågar leva sina liv på sitt eget sätt.

”För mig var en av filmens dimensioner att iakttä hur man kan vara fri och finna sin egen, inre käpphäst. Även flickornas budskap om att inte döma någon ytligt var viktigt. Också sådant man inte förstår kan man respektera.”

Klipp ur filmen spred sig viralt på nätet. Selma är också känd för kortfilmen *Pitäkö mun*

kaikki hoitaa? (Är det jag som skall sköta allt?) som nominerades till en Oscar. Nu jobbar hon med filmen *Hölmö nuori sydän* (Dumt ungt hjärta) där **Kirsikka Saari** står för manuskriptet.

Vikten av AVEK:s stöd understryks i fråga om kortfilmer där stödsumman proportionellt sett är större.

”AVEK är också viktigt för att det stöder experimentella kortfilmer. Då kan de göras utan kommersiella resultatmål. Det finns många bra filmmakare i Finland, men filmbranschen skulle gärna få ge rum för flera olika röster.”

Undersökningar en hörnsten i verksamheten

Med hjälp av undersökningar fastställer vi Kopiostos prissättning och utdelning. Undersökningarna pekar även ut riktningen för utvecklingen av organisationens hela verksamhet och produkter.

Vi gör genomgripande undersökningar av det material vi licensierar eftersom vår verksamhet i stor utsträckning baserar sig på undersökningsresultaten. Resultaten används både för utdelningen av ersättningar till upphovsmän och förläggare, och till fastställandet av ersättningsstorlek, det vill säga prissättningen.

Kunder som använder verk med Kopiosto-licenser kan i vissa fall ge detaljerade uppgifter om verken och användningen av dem. Detta gäller bland annat nätlagringstjänster och vidaresändning av tv-program. I dessa fall kan operatörerna ge en detaljerad beskrivning av de program som används. I många branscher, däribland undervisningen, är det enda sättet att utreda omfånget av fotokopieringen och användningen av audiovisuella verk att fråga användarna direkt.

MED INFORMATION SOM GRUND FÖR UTVECKLINGEN

Vi drar nytta av informationen från undersökningarna också vid planeringen och struktureringen av nya licensmodeller och för att pejla utvecklingen.

Ser användningen av olika verk fortfarande ut så att den kräver upphovsrättstillstånd? Kan Kopiosto erbjuda rätt typer av licenser? Om inte, kan lämpliga licenslösningar utarbetas? Genom undersökningarna får vi stöd för beslutsfattandet i de här frågorna.

Ett exempel på det nära sambandet mellan undersökning och produktutveckling är licensen för digital kopiering av publikationer, avsedd för företagsavändning. Vi integrerade den i kopieringslicensen för företag från och med början av 2018. En undersökning visade att kopieringen av digitala källor ökat i företagen och vi kunde alltså skapa en licensprodukt baserat på ett konstaterat behov.

En undersökning av användningen av audiovisuella verk i undervisningsverksamheten, färdigställd 2017, påvisade YouTubes centrala roll i undervisningen. När man analyserar alla program eller videor som visas i undervisningen är YouTube den klart vanligaste källan. Det handlar om en viktig kanal för undervisningsbruket av audiovisuella verk, även om Yle Arenan fortsättningsvis är något mer populär vad gäller inhemska program.

Vi utvecklar våra undersökningsmetoder kontinuerligt eftersom den miljö som ska undersökas förändras i snabb takt.

Sådan information skulle inte gå att få fram utan att utföra undersökningar. Upphovsmännen till videor som delas i YouTube varierar från privatpersoner till företag eller läroinrättningar och föreningar, och innehållet i videorna är mycket variationsrikt.

PÅLITLIGHET FRAMOM ALLT

I praktiken omspannar våra undersökningar hela Finland och olika samhälleliga områden. En utmaning för verksamheten är att göra undersökningarna till rimliga kostnader och få pålitliga resultat.

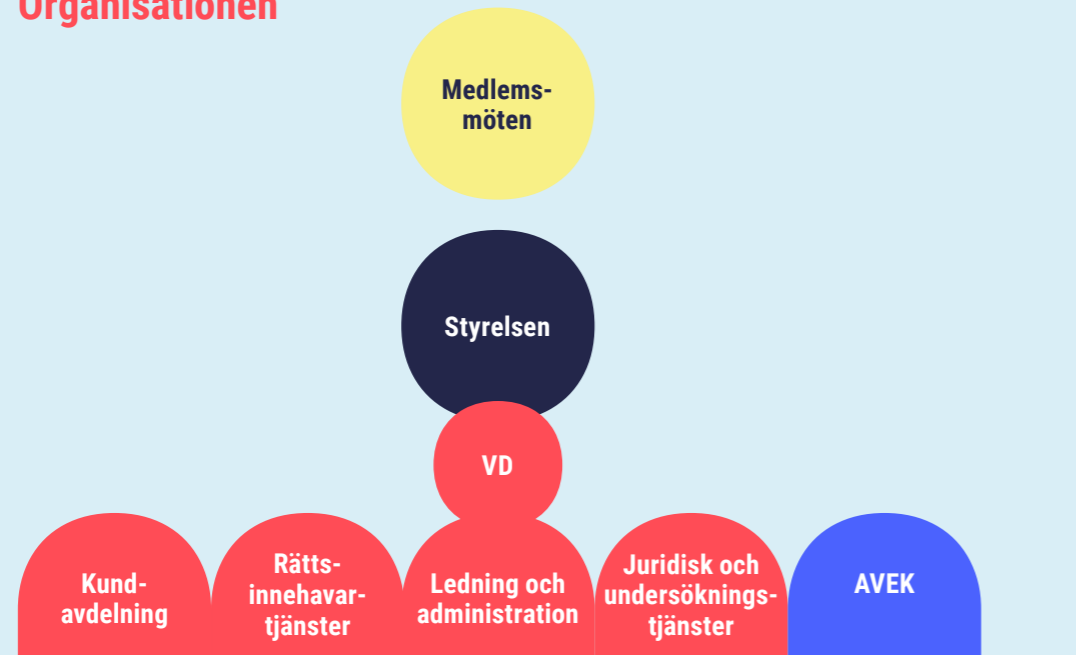
Pålitligheten är livsviktig eftersom det handlar om stora penningssummor som påverkas av undersökningsresultaten. Våra totala intäkter för grafiska verk – omkring 17 miljoner euro – baserar sig väsentligen på undersökningar och användningen av undersökningsresultaten. Dessutom används resultaten för utdelningen av de insamlade ersättningarna till upphovsmän och förläggare.

För att garantera pålitligheten krävs en vederhäftig metod: när man undersöker en omfattande målgrupp är en statistisk metod oöverträffbar i fråga om effektivitet och pålitlighet. Vi utvecklar våra undersökningsmetoder kontinuerligt eftersom den miljö som ska undersökas förändras i snabb takt. ●

Organisation och medlemsorganisationer

Organisationen

Styrelsen 2017

Styrelseordförande **Heikki Jokinen**, frilansredaktör
Karola Baran, verksamhetsledare, Fackförbundet för teater och media Finland rf
Anna-Liisa Haavikko, journalist
Mikko Hoikka, förbundschef, Tidskrifternas Förbund rf
Elina Kuusikko, verksamhetsledare, Finlands Skådespelarförbund rf
Sakari Laiho, direktör, Finlands Förlagsförening rf
Tommi Nilsson, verksamhetsledare, Kuvasto rf
Suvi Oinonen, verksamhetsledare, Suomen Kirjailijaliitto
Jukka-Pekka Pietiäinen, verksamhetsledare, Finlands facklitterära författare rf
Pekka Sipilä, verksamhetsledare, Finska Musikförläggareföreningen rf
Ahti Vänttinen, ordförande, Suomen Muusikkojen Liitto

Ledningsgruppen

Valtteri Niiranen, verkställande direktör
Sari Ahonen, direktör, tjänster för rättsinnehavare
Maria Bregenhøj, kommunikationschef
Juha Jukkara, direktör, kundavdelningen
Juha Samola, huvudsekreterare, AVEK
Arto Tamminen, direktör
Jukka-Pekka Timonen, vice verkställande direktör, juridiska och forskningstjänster
Pirjo Tuunanen, administrativ direktör

Personal

År 2017 arbetade 42 personer på Kopioستos kontor

47 år

Personalens medelålder

12 år

Ett genomsnittligt arbetsförhållande

70 %

kvinnor

30 %

män

Medlemsorganisationer

Kopioستos representerar över 50 000 finska upphovsrättsinnehavare via 45 medlemsorganisationer. Med stöd av ömsesidighetsavtal som Kopioستos ingått med utländska systerorganisationer företräder Kopioستos även utländska upphovsmän inom det skapande området.

Upphovsmannaorganisationer

Aikakauslehtien Päätoimittajat ry
AKAVA rf, Centralorganisationen för högutbildade i Finland
Animationsklinikk – Finlands animatörer rf
Chefredaktörernas förening rf
Elvis – Föreningen för finska tonsättare och textförfattare
Fackförbundet för teater och media Finland rf
Filmfotografernas Förening i Finland rf
Film- och Mediearbetarnas Förbund i Finland SET rf
Finlands dans- och cirkuskonstnärer rf
Finlands Dramatiker och Manusförfattare rf
Finlands facklitterära författare rf
Finlands Journalistförbund rf
Finlands kritikerförbund rf
Finlands Musikerförbund rf
Finlands Radio- och TV-reportrar rf
Finlands Scenograförbundet rf
Finlands Skådespelarförbund rf
Finlands svenska författareförening rf
Finlands Svenska Skådespelarförbund rf
Finlands Teaterregissörers och Dramaturgers rf
Finlands Tonsättare rf
Finlands ungdomsförfattare rf
Finlands vetenskapsredaktörers förbund rf
Finlands översättar- och tolkförbund rf (FÖTF)
Finnfoto – Finlands Fotoorganisationer rf
Forum Artis rf, konstnärorganisationernas samarbetsförening
Freelance Mediearbetarna ry
Grafia – Föreningen för designers av visuell kommunikation i Finland
Gramex – upphovsrättsföreningen för utövande artister och ljudupptagningsproducenter rf
Illustratörerna i Finland rf
Konstnärsgillet i Finland rf
Kuvasto rf – upphovsrättsförening för bildkonstnärer
Paikallislehtien Päätoimittajayhdistys ry
Radio- och televisionsledareföreningen rf
Serieskaparna i Finland rf
Suomen Elokuvaohjaajaliitto SELO ry
Suomen Kirjailijaliitto ry
TV-kuvaajat ry
Teosto rf – Finlands Tonsättares Internationella Upphovsrättsbyrå

Förläggarorganisationer

Finlands Förlagsförening rf
Finlands Tekniska Förlagsförening rf
Finska Musikförläggareföreningen rf
Förbundet för vetenskapspublicering i Finland rf
Tidskrifternas Förbund rf
Tidningarnas Förbund rf

De totala intäkterna ökade något

År 2017 uppbar vi ersättningar till en total omfattning av 49,4 miljoner euro. Intäkterna för ersättningar var alltså på samma nivå som 2016.

Under perioden mellan uppörd och avräkning investerar vi medlen för att säkerställa avkastning och likviditet. Intäkterna för finansierings- och investeringsverksamheten år 2017 var 0,8 miljoner euro, jämfört med 0,2 miljoner euro året innan.

Våra intäkter uppgick totalt till 50,2 miljoner euro och steg alltså med 0,5 miljoner från 49,7 miljoner 2016.

Våra totala utgifter var 5,5 miljoner euro, något mindre än fjolårets 5,7 miljoner. Utgifternas andel av de totala intäkterna var 10,9 procent.

Vi avräknade totalt drygt 31 miljoner euro i upphovsrättsersättningar år 2017.

Intäkter och utgifter

TUSEN EURO	2017	2016	Förändring %
INTÄKTER			
Användning av audiovisuella verk	21 210	20 986	1,1 ↑
Fotokopiering och digital användning	19 513	17 573	11,0 ↑
Kompensationsavgift	5 696	8 345	-31,7 ↓
Digi och CreaDemo	1 354	1 354	0,0 —
Utlåningskompensation, Elektra, Laulut.fi	1 644	1 138	44,5 ↑
Finansiella intäkter och investeringsintäkter	761	232	228,0 ↑
Tjänsteintäkter	69	78	-11,5 ↓
Medlems- och anslutningsavgifter	3	3	0,0 —
INTÄKTER TOTALT	50 249	49 708	1,1 ↑
UTGIFTER			
Kostnader för verksamheten	5 024	4 816	4,3 ↑
Avskrivningar	429	309	38,8 ↑
Nedskrivningar	0	600	-100,0 ↓
KOSTNADER TOTALT	5 453	5 724	-4,7 ↓
ÖVERFÖRING TILL UTDELNINGSMEDEL	44 797	43 984	1,8 ↑
Kostnader i procent av alla intäkter	10,9	11,5	-5,2 ↓

Intäkter för användningslicenser

TUSEN EURO	2017	2016	Förändring %
FOTOKOPIERING OCH DIGITAL ANVÄNDNING			
Läroanstalter	14 025	12 214	14,8 ↑
Företag	2 223	2 207	0,7 ↑
Kommuner	1 987	1 607	23,6 ↑
Statsförvaltningen	673	979	-31,3 ↓
Kyrkoförvaltningen	417	422	-1,2 ↓
Övriga intäkter	189	143	32,2 ↑
SAMMANLAGT	19 513	17 573	11,0 ↑

TUSEN EURO	2017	2016	Förändring %
ANVÄNDNING AV AUDIOVISUELLA VERK			
Tjänster för nätlagring	14 133	12 945	9,2 ↑
Undervisnings- och inspelningsbruk	4 265	4 559	-6,4 ↓
Vidaresändning	2 328	3 129	-25,6 ↓
Ersättningar från utlandet	484	352	37,5 ↑
SAMMANLAGT	21 210	20 986	1,1 ↑

Utbetalda ersättningar och stöd

TUSEN EURO	2017	2016	Förändring %
Ersättningar till medlemsorganisationerna för fotokopiering och användning av digitala verk	14 554	13 243	10,0 ↑
Ersättningar till audiovisuella konstnärer för kopiering av audiovisuella verk för undervisning och privat bruk	4 582	7 560	-39,4* ↓
Ersättningar till Gramex, Teosto och Tuotos för tjänster för nätlagring	5 367	7 030	-23,6* ↓
Ersättningar till utländska systerorganisationer, producenter och sändarföretag för vidareändring av tv-kanaler	2 580	2 530	2,0 ↑
Utlåningskompensationer till bildupphovsmän	544	1 114	-51,1* ↓
Ersättningar till utländska systerorganisationer för kopiering av utländska verk	542	727	-25,4 ↓
Utdelning av ersättningar för undervisningsbruk via utbildningsfonden KOURA i form av stipendier och pris	411	440	-6,6 ↓
Ersättningar till författare och förläggare av vetenskapliga artiklar för användning av Elektra	43	43	0,0 —
De understöd och stipendier som AVEK delar ut av medel från kompensationer för privat kopiering samt ur Digi- och CreaDemo-anslag	3 359	3 043	10,4 ↑
SAMMANLAGT	31 983	35 722	-10,5 ↓

*År 2016 avräknades två års ersättningar

**Konstnärligt arbete
borde inte uppfattas
endast som en utgiftspost.**

Salla Hämäläinen, ljuddesigner

Kopioisto
Sanduddsgatan 2
00100 Helsingfors
09 431 521
kopioisto@kopioisto.fi
www.kopioisto.fi